

9 Φεβρουαρίου 2007 Κοπή της πίτας της ΕΛΕΤΟ

Ομιλία του Προέδρου της ΕΛΕΤΟ Κώστα Βαλεοντή

Αγαπητοί φίλες και φίλοι,

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Επιστημονικού Συμβουλίου (ΓΕΣΥ) της ΕΛΕΤΟ, σας ευχαριστώ θερμά που είστε και εφέτος μαζί μας στην κοπή της πίτας της ΕΛΕΤΟ.

Το 2006, κατά την αποχώρησή του, σημαδεύτηκε με μια μεγάλη απώλεια για την ΕΛΕΤΟ και την ελληνική ορολογία. Την απώλεια του, από την ίδρυσή της και μέχρι το 2005, προέδρου της, **Βασίλη Α. Φιλόπουλου**, ο οποίος – ύστερα από πολύμηνο αγώνα για τη ζωή – έχασε τη μάχη στις 10 Δεκεμβρίου... Όμως, καμιά υλική φθορά δεν επρόκειτο να «φθείρει», να μειώσει – ούτε στο ελάχιστο – την οντότητα **«Βασίλης Α. Φιλόπουλος»**, ως ύπαρξη, ως άνθρωπο, ως επιστήμονα, ως αγωνιστή, ως πρωτοπόρο που άφησε πίσω του, άφθαρτη μαρτυρία, το έργο του. Οι τρεις φορείς μέσω των οποίων κυρίως έδρασε ο **Βασίλης Φιλόπουλος**, ο ΕΛΟΤ, η ΕΛΕΤΟ και το ΤΕΕ, θα διοργανώσουν το Μάιο ειδική Ημερίδα αφιερωμένη στη μνήμη του, ενώ με απόφαση του ΔΣ της ΕΛΕΤΟ το – φετινό – 6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» θα είναι αφιερωμένο στον **Βασίλη Φιλόπουλο**, για τον οποίο θα μιλήσει, στην εναρκτήρια συνεδρίαση, ο σεβαστός καθηγητής **Θεοδόσης Τάσιος**.

Ξέρετε όλοι ότι μια σημαντική εκδήλωση της ΕΛΕΤΟ το 2006 ήταν η Ημερίδα της **23^{ης} Μαρτίου 2006**. Ο προσκεκλημένος της ΕΛΕΤΟ Πρόεδρος της Γενικής Επιτροπής Ορολογίας και Νεολογίας της Γαλλίας, **Gabriel de Broglie**, μας παρουσίασε το «*Σύστημα εμπλουτισμού της γαλλικής γλώσσας*», ενώ εμείς αναπτύξαμε την πρόταση της ΕΛΕΤΟ για τη συντονισμένη αντιμετώπιση της Ορολογίας στην Ελλάδα και τον ορολογικό εμπλουτισμό της ελληνικής γλώσσας. Η εκδήλωση είχε επιτυχία, οι περισσότεροι, όμως, από τους «αρμοδίους» που καλέσαμε δεν εμφανίστηκαν. Με τον **Υφυπουργό Παιδείας κ. Καλό**, που αντιμετώπισε ευμενώς την πρότασή μας, είχαμε στη συνέχεια συνεργασία για τη σύνταξη ενός νομοσχεδίου για την καθιέρωση του «Εθνικού Συστήματος Ορολογίας». Το νομοσχέδιο είναι έτοιμο, αλλά δεν έχει ακόμα κατατεθεί.

Το 2007 είναι και πάλι έτος συνεδριακό. Έχει δρομολογηθεί ήδη το **6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»**, που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα, στις 1-3 Νοεμβρίου 2007, με κύριο συνδιοργανωτή το Πανεπιστήμιο Κύπρου και με τη συμμετοχή και όλων σχεδόν των λοιπών συνδιοργανωτών των προηγούμενων συνεδρίων. Η εναρκτήρια συνεδρίαση θα γίνει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ οι εργασίες του Συνεδρίου στο Γαλλικό Ινστιτούτο. Η παράδοση θα συνεχιστεί. Έχουμε χρέος να τη συνεχίσουμε· χρέος απέναντι στον εκλιπόντα, εμπνευστή της

διοργάνωσης αυτών των συνεδρίων της ΕΛΕΤΟ, **Βασίλη Α. Φιλόπουλο**, στον οποίο και θα είναι αφιερωμένο.

Θα ήθελα, τώρα, να πω δυο λόγια για να τονίσω το **στίγμα** της ΕΛΕΤΟ, αυτό που τηρήσαμε σταθερά ως τώρα στα 14 έτη της παρουσίας της. Στην ΕΛΕΤΟ όλοι αγαπάμε την **ελληνική γλώσσα**, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στο ρόλο της **ελληνικής ορολογίας**. Δεν μας παρασέρνουν, όμως, οι σειρήνες του γλωσσικού σωβινισμού. Το λέω αυτό γιατί εξακολουθούν κάθε τόσο να διαδίδονται στο Ίντερνετ διάφορα μυθεύματα που εμφανίζουν την ελληνική γλώσσα ως μόνη κατάλληλη – δήθεν – για τους υπολογιστές ή αναφέρονται σε φανταστικά προγράμματα του CNN κ.ά.τ. με ένα σωρό ατεκμηρίωτα και διάτρητα «στοιχεία», που τελικώς κάνουν ζημιά στην ίδια την ελληνική γλώσσα ή πλήττουν τη φήμη του ίδιου του Έλληνα και ίσως αυτός να είναι και ο σκοπός τους.

Η αξία τόσο της **αρχαίας** όσο και της **νέας** ελληνικής γλώσσας είναι οφθαλμοφανής και δεν χρειάζεται «σκαρφίσματα» για να επαιναιθεί. Η ΕΛΕΤΟ *πόρρω απέχει* από θεωρίες, μεθόδους και πρακτικές ενός τέτοιου καταστρεπτικού φανατισμού. Όταν αγωνίζεται για **σύγχρονους ελληνικούς όρους** και μιλάει για επιβίωση της ελληνικής γλώσσας, δεν εννοεί να αλλάξουμε συλλήβδην τις λέξεις ξενικής προέλευσης που έχουν περάσει από παλιά στη γλώσσα μας, πολύ περισσότερο τις λέξεις που έχουν αφομοιωθεί σ' αυτήν, αλλά **να διατηρήσουμε την ικανότητά της να περιγράφει τα σύγχρονα φαινόμενα και γεγονότα με δικά της μέσα**: και είναι παραπάνω από σίγουρο ότι διαθέτει αυτά τα μέσα. Δεν εννοούμε ότι θα φωνάξουμε στο φίλο μας που βρίσκεται στην εξώπορτα του σπιτιού μας: **κλείσε τη θύρα και ανέβα την κλίμακα** αντί: *κλείσε την πόρτα και ανέβα τη σκάλα* (επειδή τόσο η *πόρτα* όσο και η *σκάλα* είναι λέξεις ξενικής προέλευσης): εξάλλου οι οικογένειες λέξεων της λέξης «*θύρα*» και της λέξης «*κλίμακα*» *διαπρέπουν* στον τομέα της Ορολογίας (και μόνο στη Βάση TELETERM υπάρχουν **549** λήμματα με **41** μέλη της οικογένειας της λέξης «*θύρα*»¹ και **229** λήμματα με **17** μέλη της οικογένειας της λέξης «*κλίμακα*»². Εννοούμε, όμως, π.χ. ότι είναι απαράδεκτο το «**κοδρόλ ρουμ**» (sic) έναντι της ωραιότατης «**αίθουσας ελέγχου**» ή ότι είναι απαράδεκτο να λέμε, ή να γράφουμε, τη φράση:

**«για να κάνουμε ιστόλ και σετάπ το πρόγραμμα χρειάζεται
πρώτα να κάνουμε ριστάρτ το κομπιούτερ μας»**

αντί να πούμε, ή να γράψουμε:

¹ *θύρα, ιστόθυρα, πακετόθυρα, θυραύληση, παράθυρο, βιντεοπαράθυρο, χρονοπαράθυρο, παραθυρωμένος, χρονοπαραθυρωμένος, πολύθυρος, διαθυρικός, πολυθυρικός, χιλιοθυρικός – θυρίδα, διπλοθυρίδα, ημιθυρίδα, ημιχρονοθυρίδα, μινιθυρίδα, ολοθυρίδα, υποθυρίδα, φωνοθυρίδα, χρονοθυρίδα – θυρίδωση, θυριδωτός, αθυριδωτός, πολυθυριδωτός – θυριδικός, βραχυθυριδικός, διαθυριδικός, διαχρονοθυριδικός, ενδοθυριδικός, εξωθυριδικός, ημιθυριδικός, μονοθυριδικός, ολοθυριδικός, πολυθυριδικός – θυριδοκλοπή, θυριδοκώδων, θυριδομεγέθης, θυριδομεταγωγή, θυριδορρυθμός.*

² *κλίμακα, χρονοκλίμακα, κλιμακοειδής, κλιμακώνω, κλιμακούμενος, κλιμακωτός – κλιμακοθετώ, ανακλιμακοθετώ, επανακλιμακοθετώ, κλιμακοθετούμενος, κλιμακοθετημένος, κλιμακοθέτηση, ανακλιμακοθέτηση, κατακλιμακοθέτηση, επανακλιμακοθέτηση, κλιμακοθετήσιμος, κλιμακοθετησιμότητα.*

«για την εγκατάσταση και συγκρότηση του προγράμματος χρειάζεται πρώτα να κάνουμε επανεκκίνηση του υπολογιστή μας»...

Δεν θα σας κουράσω με άλλα πολλά λόγια. Θα επισημάνω, όμως, ότι **αυτήν ακριβώς τη «γραμμή»** της ΕΛΕΤΟ συναντά κανείς μέσα στα **«Χρυσά Έπη»** του **Αδαμάντιου Κοραή**, τον οποίο ελάχιστα μας εγνώρισε η σχολική εκπαίδευση – εμάς των παλαιών που διδαχθήκαμε, και θα έλεγα *όχι εξ επιπολής*, αρχαία ελληνικά και λατινικά. Σας διαβάζω, σε δική μου σύνοψη, τις δέκα εντολές που, σύμφωνα με τον Κοραή, πρέπει να ακολουθεί ο **«κανονιστής της γλώσσας»** και οι οποίες είναι γραμμένες στο χαρτάκι που πήρε ο καθένας σας, που αποτελεί και λαχνό για την κλήρωσή μας:

Ο δεκάλογος του «κανονιστού της γλώσσας»

1. Αποφεύγει τα *καθαρώς ξενικά ονόματα*, αλλά με προσοχή (όχι όλα ανεξαιρέτως).
2. Κανονίζει τα *όντως ακανόνιστα* όπως πολλά βαρβαροκατάληκτα (π.χ. όχι συνάζω αντί συνάγω).
3. Χρησιμοποιεί ορθά τα λεγόμενα *μόρια* (ουδέ, ούτε, μηδέ, μήτε κ.ά.).
4. Αποφεύγει την *επανάληψη* των *ίδιων* συνδέσμων, επιρρημάτων, προθέσεων, εγκλίσεων κ.ά. («...ο λόγος πρέπει να βαδίζει ως στρατιώτης θαρραλέος και όχι να σύρεται ως αιχμάλωτος...»).
5. Από δύο *συνώνυμες* λέξεις επιλέγει και εισάγει εκείνη που υπάρχει ελπίδα να την καταλάβει ο απαίδευτος.
6. Όταν επιλέγει ασυνήθη λέξη, θεωρεί *όλους* τους σχηματισμούς της, που θα πρέπει να εισέρχονται *«χωρίς σπαραγμόν και σφαδασμόν»* στην ακοή.
7. Δεν βαπτίζει με νέο όνομα ένα πράγμα αν δεν είναι πεπεισμένος ότι αυτό δεν είναι ήδη βαπτισμένο στην ελληνική.
8. Δεν καταργεί λέξεις *συνήθεις στην ακοή* όλου του έθνους, χωρίς να υπάρχει ανάγκη.
9. Αποφεύγει τις πολλές και συνεχείς *«συγκρούσεις συμφώνων»*. Μοιράζει μέσα στην περίοδο τις *πολυσύμφωνες* λέξεις.
10. Εξετάζει συνολικά και λογικά αν το *«σύνταγμα»* του υπακούει σε *μία* γραμματική με όσο το δυνατό λιγότερες ανωμαλίες.

Αδαμάντιος Κοραής, Χρυσά Έπη

Πριν κλείσω, να επισημάνω ότι εδώ και μια εβδομάδα λειτουργεί ο **ιστότοπος της ΕΛΕΤΟ: www.eleto.gr**. Αξίζει να τον επισκέπτεστε και να ενημερώνεστε για τις δραστηριότητές της.

Και κλείνω με την ευχή: για την ΕΛΕΤΟ, για τα μέλη της και τους φίλους της, για όλους εμάς, το 2007 να είναι **ένα έτος καλό από κάθε πλευρά...**

Κ. Βαλεοντής
Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ